

SOCIALNO DELO V NORDIJSKIH DRŽAVAH

TRENDI IN PREMIKI V IZOBRAŽEVANJU IN POLITIKAH

Predstavili bomo vidike države blaginje, sledil bo kratek uvod v značilnosti evropskih blaginjskih modelov. Opisali bomo nekaj prelomnic v razvoju države blaginje na Danskem, pa tudi nekaj izzivov v spreminjajoči se poklicni vlogi socialne delavke. Prikazali bomo tudi, kako na socialno delo v nordijskih državah vplivajo svetovni, evropski in nordijski trendi in kakšen vpliv imajo lahko mednarodne strokovne organizacije.

DRŽAVE BLAGINJE

Kaj pomeni država blaginje, je mogoče interpretirati in opredeliti na zelo različne načine. Poglejmo nekaj primerov:

Države blaginje ne moremo razumeti le v okvirih pravic, ki jih zagotavlja. Upoštevati je treba tudi, kako se dejavnosti države prepletajo z vlogo, ki jo imata pri zagotavljanju socialnih dobrin trg in družina. To so tri pglavitna načela, ki jih je treba natančneje pojasniti, preden spregovorimo o kakršnemkoli teoretskem modelu države blaginje. (Esping-Andersen 1990: 21.)

Država vpliva na družbo z zakonodajo in organiziranjem funkcij v družbi. Država s

temi dejavnostmi na številne načine vpliva na življenjske razmere in vedênje posameznikov. Za blaginjo posameznika v širšem pomenu je pomembnih več takšnih ureditev. (Jonasen 2003: 15.)

Države blaginje temeljijo na idealu blaginje za vsakogar. S tem so mišljene dobre življenjske razmere, saj sta državljanom zagotovljeni ekonomska in socialna varnost. Država si prizadeva za ta ideal, pri tem pa ustvarja več enakosti in se bojuje proti revščini. Socialna politika je temeljni element v politiki države blaginje. Zdravstvo in izobraževanje sta druga dva temeljna elementa. V socialni državi so državljani po navadi upravičeni do nekaterih osnovnih socialnih pravic. Najpomembnejše so pravica do zdravljenja v primeru bolezni, pravica do izobrazbe in pravica do nadomestila v primeru brezposelnosti, bolezni ali starosti. (Plovsing 2004.)

Prva definicija govori o medsebojni povezanosti sistema države, trga in družine, drugi dve pa predpostavljata velik vpliv države. Interpretacija države blaginje temelji na tem, kako je sistem podpore posamezniku uravnotežen med njegovimi tremi sestavnimi elementi:

- država
- trg/organizacije
- družina/mreža

Naj zdaj predstavimo kratke orise štirih različnih modelov države blaginje v Evropi. Ker so evropske države tesno povezane in nanje vpliva socialna politika drugih držav, ti modeli ne morejo popolnoma opisati različnih sistemov, ampak lahko le osvetlijo očitne razlike med njimi.

1. Beveridgeov model, imenovan tudi anglosaški ali liberalni model: socialni prejemki so zagotovljeni le tistim, ki jih najbolj potrebujejo. Javno in obvezno zavarovanje ima zmeren vpliv, saj blaginjo zagotavljajo trg ali posameznik. Največjo vlogo imajo zasebno zavarovanje in zasebne organizacije, ki ponujajo pomoč. Socialni sistem je skromen in zagotavlja le omejeno pomoč posameznikom, ki jo potrebujejo (Anglija).

2. Celinski, korporativni, srednjeevropski ali konzervativni model: socialna varnost je na razmeroma visoki ravni, zgrajena na zapletenem sistemu obveznega zavarovanja, ki je povezano z delom in ga določa zakonodaja. Prejemniki transferjev so večinoma ljudje, ki so bili vključeni v trg dela in so bili vključeni v sistem zavarovanja, ki zagotavlja nadomestila v primeru brezposelnosti, bolezni, bolnišnične oskrbe in starosti. Večji del nadomestil sestavljajo prispevki od obveznega zavarovanja za trg/delovna mesta in ne iz običajnega sistema davkov. Ljudje, ki niso bili vključeni v trg delovne sile, so tako upravičeni do razmeroma majhne socialnovarstvene pomoči (Nemčija, Francija).
3. Subsidiarni, južноеvropski ali katoliški model: za socialne probleme naj bi poskrbela večinoma družina ali razširjena socialna mreža (Španija, Italija, Grčija).
4. Nordijski model, imenovan tudi institucionalni, univerzalni ali socialnodemokratski model: skladen je z davčnim sistemom, ki ima široko davčno osnovo in visoke, progresivne davčne stopnje. Nordijski model pozna radodarnije transferje kot anglosaški in več redistribucije kot celinski. Večino socialnovarstvenih storitev izvajajo država in občine, ne posamezniki, družina, cerkev ali zasebne človekoljubne organizacije.

Danska in druge nordijske države imajo bolj strukturirano organizacijo socialnih storitev in sistem socialnih transferjev za vse državljane kot druge evropske države. Prejemki se dodeljujejo po načelu univerzalnih pravic za vse; če posameznika kaj prikrajša za običajne dohodke ali se rodi otrok z oviro, bo država zagotovila podporo, da bi tako zmanjšala težave, ki so s tem povezane. Problem, ki ga ima posameznik, ni njegov lasten, ampak družbeni problem, zato ga je treba reševati s pomočjo družbe po načelu solidarnosti, ki izhaja iz (progresivnega) davčnega sistema.

Izraz »socialnodemokratski model« je nekoliko zavajajoč, saj so k razvoju države blaginje pripomogle skoraj vse politične stranke. Vendar si za razliko od začetka 19. stoletja danes večina državljanov ali politikov ne predstavlja več družbe brez države blaginje.

Ključne besede države blaginje so: preprečevanje, zdravljenje, rehabilitacija, varnost in blaginja. Danska država blaginje skupaj z drugimi nordijskimi državami blaginje uživa mednarodni ugled. Ne gre pa zanemariti, da je tudi sistem na Danskem podvržen spremembam, ki so jih navdihnili drugi socialnovarstveni sistemi. V nadaljevanju si bomo ogledali nekatere spremembe, pred tem pa se posvetimo še kratkemu zgodovinskemu pregledu.

RAZVOJ DANSKE DRŽAVE BLAGINJE

Razvoj države blaginje je v nordijskih državah potekal hkrati, še posebej na Norveškem, Švedskem in Danskem. Največ pozornosti bomo namenili primeru Danske.

Danska država blaginje ima že več kot 200 let. V tem obdobju se je zakonodaja vseskozi razvijala, se prilagajala in spreminjala, vendar vsega tega v prispevku ne moremo prikazati. Lotili se bomo samo najpomembnejših preobratov v zakonodaji in administraciji.

Prva socialna reforma se je zgodila v obdobju 1799–1803, ko so se prvi zametki države blaginje pokazali v zakonih o revnih. Njihova namena sta bila ukiniti beračenje in ustanoviti organizacijo, ki bi ljudem v stiski zagotavljala hrano, oblačila, namestitev, ogrevanje in oskrbo v primeru bolezni. Skrb je bila namenjena predvsem ljudem, ki niso mogli poskrbeti zase zaradi starosti ali bolezni. V tistem času je bila Danska agrarno-kapitalistična družba in organizacijo pomoči so prevzeli odbori za revne, ki so jih morali ustanoviti v vsaki fari: predsednik odbora v vsaki fari je bil pastor, njegovi člani pa največji posestniki. Odbor je odločal o tem, kdo je zares reven in kakšno podporo bi moral dobiti. Pomoč je bila zagotovljena z obdavčenjem ljudi v skupnosti, a večinoma ne v denarju, ampak v materialnih dajatvah. Odbor za revne je prejemnike pomoči ločil v dve kategoriji: na resnično revne (ki si zaslužijo pomoč), za katere je treba poskrbeti, in na revne (ki si ne zaslužijo pomoči), ki so za svoj položaj odgovorni sami zaradi zlorabe sistema, lenobe ali nepravilnega ravnanja s svojim imetjem. Te so pogosto poslali na prisilno delo v kraljeve utrdbe.

Tudi skrb za otroke je bila pomemben del sistema oskrbe, vendar so bila pravila, ki so urejala to področje, veliko manj zapletena. Od začetka 18. stoletja so sirote pošiljali v posebne domove, ki so se razlikovali od drugih ustanov za revne. Da bi zmanjšali število otrok, ki se rodijo prejemnikom podpore za revne, je odpor lahko tudi zavrnil poroke med njimi.

Ideologija, na kateri temelji zgradba fevdalne in konzervativne družbe, izhaja iz ideje, da je Bog tisti, ki je dodelil revnim in bogatim njihov položaj, in da je Bog pooblastil kralja, da se odloči, kako naj bo poskrbljeno za revne. Revni posamezniki nimajo pravic, ampak morajo upoštevati kraljeve ukaze.

Leta 1849 je Danska dobila ustavo: liberalni razvoj je zagotovil pravico do izvolitve na javnih volitvah, tako da zanjo ni bilo treba več posebej prositi. Dolžnost odbora za revne, da izvaja kraljeva pooblastila, se je spremenila v pravico revnih, da zanje poskrbi občina.

Z industrializacijo družbe so v sedemdesetih letih 19. stoletja začeli delovati sindikati in skladi za primer brezposelnosti.

V letih 1891 in 1892 je druga socialna reforma prinesla tri zakonodajne novosti:

- javno podporo ravnim,
- podporo za stare ljudi,
- zdravstveno zavarovanje za ljudi z omejenimi sredstvi.

Podpora, ki je izhajala iz teh treh zakonov, se je financirala iz davkov državi in fari. Razlikovanje med revnimi, ki si zaslužijo pomoč, in tistimi, ki si je ne zaslužijo, se je ohranilo.

Pojavile so se tudi človekoljubne organizacije, ki so podpirale slepe, gluhe, duševno bolne in druge hendikepirane skupine.

V poznem 18. stoletju je zakonodaja, ki je urejala skrb za otroke, premestila finančno odgovornost z občin na državo. Socialnodemokratska stranka je predlagala brezplačno šolanje, ki bi vključevalo tudi prehrano za vse otroke, pa tudi brezplačno zdravstveno, bolnišnično in babiško oskrbo. Vse to se je v državi postopno tudi uveljavilo.

Leta 1905 je država dobila pravico, da poseže v družine, v katerih so otroke zanemarjali ali pa so bili otroci vključeni v kriminalna dejanja.

Politike na področju kriminalnega ravnanja so postale bolj humane, da bi tako vključili tudi odpravljanje nezaželene socializacije, kriminalizacije in odklonskega vedenja. Ustanovljenih je bilo več ustanov za otroke, dnevnih centrov za mladoletne in klubov.

Manjša reforma v dvajsetih letih 20. stoletja je določila načela pravic in jasna merila pri dodeljevanju pokojnin, povezanih z oviranostjo ali starostjo. Višina dohodkov je bila določena ne glede na oceno posameznikovih potreb.

Leta 1933 se je zgodila tretja pomembna socialna reforma. Sprejeti so bili štiri zakoni s področja sociale, ki so se nanašali na zavarovanje za primere: 1) nesreč, 2) bolezni, 3) brezposelnosti, 4) pokojnin za stare ali ovirane ljudi. Ti transferji so bili višji od tistih od javne podpore. Članstvo v zavarovalnih združenjih in plačilo zavarovanja sta bili obvezni od starosti 21 let, hkrati pa je transferje zelo podprla tudi država s pomočjo davčnega sistema. Z obveznim članstvom in podporo, utemeljeno na načelih pravic, je ta sistem postal univerzalen.

V vsaki občini je bil ustanovljen tudi posebni odbor za oskrbo otrok, ki je skrbel za zagotavljanje pomoči otrokom, prikrajšanih za nujno oskrbo ali vzgojo. Zakon o oskrbi otrok je vključeval tudi družine, v katerih starši zaradi bolezni, prestopništva ali drugih razlogov niso mogli skrbeti za svoje otroke.

V sedemdesetih letih 20. stoletja je obdobje napredka prineslo četrto socialno reformo. Politične stranke so se strinjale, da so cilji preprečevanje, rehabilitacija, varnost in blaginja. Ne glede na to, kakšen socialni povod je sprožil potrebo, naloga socialne politike je, da prepreči občutno poslabšanje življenjskega standarda družine. Najvišji transferji so obsegali 90 % plače kvalificiranega delavca. S pomočjo reforme so želeli tudi spodbuditi državljane k uporabi socialnega sistema kot preventive in k temu, da bi poiskali pomoč socialnih delavk in delavcev, če so se njihove težave povečevale. To obdobje imenujemo zlata doba socialnega varstva. Ukrepi so bili sprejeti v obdobju napredka in gospodarske blaginje družbe. Vendar pa so strukturne spremembe povečale število brezposelnih, to pa je otežilo načrtovano izvajanje zakonodaje.

Uspešno so uvedli podporo ob zgodnji upokojitvi in ta je pripomogla k zmanjševanju brezposelnosti in omogočila zaposlenim upokojitev že od 60. leta starosti. Uvedeni so bili programi »aktivne pomoči«; z njimi so skupine dolgotrajno brezposelnih prejemnikov socialne podpore vključili v obvezne občinske programe prekvalificiranja, da bi povečali oziroma ohranjali svoje kompetence. Podpora za brezposelne je bila deležna kritik, češ da ni več dodeljena na podlagi solidarnosti, ampak povezana z obveznimi dejavnostmi uporabnika, čeprav usposabljanje oz. prekvalifikacija ni vodila v zaposlitev, saj služb ni bilo na voljo.

Predmet kritike je bila tudi podpora za ubožnike in priseljence, češ da je manjša od tiste za dansko populacijo. Razumevanje tega, kaj pomeni revščina, namreč ne more biti omejeno na minimalna sredstva, potrebna za preživetje, ampak povezana s povprečnim dohodkom, ki posameznikom omogoča uživanje državljanstva in udejstvovanje v družbi. Ekonomske omejitve migrantov, odvisnih od javne podpore, bodo vplivale na njihovo integriranje. Prav zdaj pa so tudi stroga pravila glede vstopa migrantov na Dansko pod drobnogledom Evropske unije.

Razumevanje solidarnosti je zelo fleksibilno in ga v skladu s strukturnimi spremembami v družbi interpretiramo vedno znova. Moralnost te spremenljivosti je v neprestanem fokusu javne razprave med prebivalstvom, strokovnjaki in politiki.

SPREMEMBE V DRŽAVI BLAGINJE

V zadnjih desetletjih so splošna višja reven izobraženosti, boljše možnosti zdravljenja in povečevanje števila starega prebivalstva povečali obremenitve za univerzalno podporo. Hkrati se je zmanjšal delež delovnega in davkoplačevalskega prebivalstva, saj so imele družine v zadnjih petdesetih letih najpogosteje le enega ali dva otroka. Stroški sistema socialnega varstva so povezani z ravnovesjem med delovnim prebivalstvom in generacijami otrok in mladih, ki so vključeni v brezplačno izobraževanje v šolah in na univerzah, ter s

starim prebivalstvom, ki je že upokojeno. V delovni sili je delež ženske skoraj enak deležu moških, za otroke pa skrbijo v vrtcih, dnevnem varstvu, šolah in klubih. Delež prebivalstva, ki dobiva plačo, se zmanjšuje, hkrati s tem pa se povečuje delež starejše populacije. Povečujejo se tudi zahteve za financiranje boljnih možnosti v zdravstveni oskrbi, nenehno pa se povečujejo tudi davki. Vse to je vodilo v splošno javno in burno politično razpravo, v kateri se še posebej liberalne stranke sprašujejo o smiselnosti ohranjanja tradicionalne socialne države in se zavzemajo za reinterpreteracijo.

Novo upravljanje javnega sektorja [*New Public Management*] je splošni trend, ki vpliva na nordijske države blaginje tako, da se umerjajo k socialnim storitvam po načelu mešanice modelov držav blaginje. To gibanje je navdihnilo redefinicijo socialnih storitev od javne skrbi k storitvam, h katerim pripomore tudi trg.

Delodajalci zdaj za svoje zaposlene pogosto plačujejo tudi v zasebne zavarovalne sheme, da bi ti v primeru bolezni imeli dostop do takojšnjega zdravljenja v zasebnih bolnišnicah. Ker so čakalne liste predvsem posledica pomanjkanja zdravnikov, bi lahko vse večji trend zasebnega zdravljenja spremenil razmerje med javnimi in zasebnimi zdravstvenimi ustanovami. Javne zdravstvene ustanove tako tvegajo zmanjšanje standarda, če bodo postale najnižja socialnovarstvena mreža.

Kljub vsemu pa je nordijski socialni model še vedno predmet mednarodnega zanimanja. Nekdanji evropski minister za ekonomijo in tehnologijo, Michael Glos, navaja danski model prožne varnosti [*flexicurity*] kot dober primer (Vogler 2006). Model podjetjem omogoča preprosto in hitro zaposlovanje in odpušcanje ter se s tem prilagajanje svetu hitrih sprememb. To je mogoče, kadar močni sindikati zagotavljajo prožnost, ki ne vodi v izkoriščanje delovne sile. Če so na voljo razmeroma visoke podpore za brezposelne, delovna sila ne zgubi osnovnih sredstev za preživetje. Dogovori o minimalnem zagotovljenem dohodku, višjih plačah in delovnih razmerah morajo biti stvar pogajanj med partnerji na trgu delovne sile – med predstavniki delavcev in lastniki podjetij.

Če ni mogoče skleniti primerne dogovora, imajo delavci pravico do stavke, lastniki pa do zapiranja podjetij. Država ima pravico do poseganja le v izjemnih primerih.

Pred letom 1960 so bile nordijske države etnično precej homogene. Zaradi priseljevanja v nordijske države socialni delavci danes delajo v večetničnih družbah s socialnimi problemi, povezanimi z globalizacijo, mednarodnimi težavami, revščino, selitvami, begunci in človeškimi pravicami. Če definicijo revščine povežemo s povprečnim dohodkom v družbi, ki omogoča udeležbo v normalnem družbenem življenju, imamo lahko priseljence (na Danskem prejemajo »dodatek za integracijo«) za revne, saj se le s težavo udeležujejo dejavnosti, ki se jih udeležujejo drugi ljudje v družbi. Čeprav so razlogi za odsotnost integracije predvsem strukturni, k pomanjkljivi integraciji pogosto pripomore tudi slabo razvito socialno delo.

POKLICNA VLOGA SOCIALNIH DELAVK IN DELAVCEV

Danska je bila do prej etnično precej homogena družba. Vse od migracij delovne sile v šestdesetih letih 20. stoletja pa se je situacija spremenila in socialni delavci in delavke danes delujejo v multietničnih družbah. Da bi se lahko spopadali s temi izzivi, je treba izboljšati in razvijati kulturne kompetence.

V državi blaginje je bila tradicionalna poklicna vloga socialne delavke po navadi opredeljena kot razmeroma avtonomna in temelječa na strokovnem znanju. Strokovni cilji so bili vrednoteni kot pomembnejši od ciljev posamezne organizacije. Avtonomna vloga strokovnih delavk se je razvila v času, ko je bilo strokovno znanje spoštovano, strokovnjaki pa so bili deležni zaupanja kot osebe, ki delujejo v skupno dobro (Sehested 2003).

Birokratsko delovanje javnega sektorja je bilo deležno kritik na račun arogance in izmikanja dosegu politikov, upravljavcev in državljanov. Občasno so strokovne delavke in delavci obtoženi odgovornosti za težave, v katerih naj bi bil javni sektor. Splošen trend v literaturi o upravljanju je bila potreba po

zmanjševanju samoupravljanja strokovnih delavk, da bi se tako javni sektor lahko razvil v pravo smer (*ibid.*).

Podobno kot drugi poklici je bilo tudi socialno delo tarča kritik. Možnosti za raziskovanje in razvijanje teorij in praktičnih metod so na Danskem zelo omejene, hkrati pa se povečujejo zahteve po znanstvenosti v izobraževanju, evalvaciji in praksi, ki temelji na raziskovalnih dognanjih. Kot nasprotje tem zahtevam pa na drugi strani ministrstva sprejemajo postopke za ocenjevanje, obrazce in metode v socialnodelavski praksi. Izpolnjevanje obrazcev v priložniku, ki združuje vse postopke, pomeni veliko časovno obremenitev in uporabniki storitev se pritožujejo, ker imajo s svojimi socialnimi delavci lahko samo kratkotrajne osebne stike.

Kot kaže, je bila dosežena kritična točka in potreba po večjem zaupanju v delo socialnih delavk in delavcev je bila izražena tudi na ravni vlade.

VPLIVI EVROPSKE UNIJE NA IZOBRAŽEVANJE

Tako imenovani bolonjski proces vpliva na vse izobraževalne programe socialnega dela v Evropi. Poročilo, ki so ga leta 1999 pripravili ministri za visoko šolstvo v evropskih državah, je bilo podlaga za oblikovanje »skupnega visokošolskega prostora v Evropi«, ki omogoča mobilnost s pomočjo poenotenega sistema kreditnih točk, kakovosti in primerljivosti znanja ter temelji na načelu 3 + 2: triletna prva (dodiplomska) stopnja in dveletna druga (magistrska) stopnja (Lorenz 2006). Čeprav vse nordijske države niso članice Evropske unije (Islandija in Norveška nista članici), pa so vse uskladile svoje izobraževalne sisteme s standardi bolonjskega procesa.

Večina držav izobraževalni sistem deli na dve veji: univerzitetni sistem in visokošolski sistem (Kyvik 2006, Kornbeck 2007). Novi sistemi pa po vzoru univerzitetnega sistema podpirajo prenos akademskega znanja, standardov in vrednot v izobraževanje, v katerem so bile prej najpomembnejše strokovne kompetence različnih poklicev (poleg kompetenc

socialnih delavcev tudi kompetence poklicev, povezanih s socialnim delom, npr. učiteljev, negovalk in pedagogov).

Večina socialnih delavk in delavcev na Danskem je opravila osnovno izobraževanje bodisi za socialne pedagoge bodisi za socialne delavce. Dodiplomski programi za socialne pedagoge potekajo na 32 kolidžih (Skytte 2005). Dodiplomski programi za socialne delavce od leta 2009 potekajo na univerzitetnih kolidžih/strokovnih visokih šolah (5 programov) in univerzi (1 program). Samo en program vodi tudi do magistrskega oziroma doktorskega študija. Kreditne točke (ECTS) so v uporabi od leta 2002. Dodiplomski program socialnega dela omogoča zaposlovanje na področju socialnega dela. Ta hip ima le nekaj danskih profesorjev in profesoric opravljen doktorat, vendar se njihovo število povečuje. Na Grenlandiji poteka en dodiplomski program in od leta 2008 je povezan z univerzo. Le nekaj socialnih delavcev in delavk ima doktorski naslov, raziskovalno delo pa ni pogoj za položaj učitelja v socialnem delu. Danska tako zaostaja v primerjavi z drugimi nordijskimi državami. Nordijska zveza šol za socialno delo se je že aktivno lotila opozarjanja na ta problem.

VPLIV STROKOVNIH ORGANIZACIJ ZA IZOBRAŽEVANJE V SOCIALNEM DELU

Svetovna organizacija na področju izobraževanja za socialno delo je Mednarodna zveza šol za socialno delo (IASSW). Ustanovljena je bila leta 1928. Njene članice so šole za socialno delo, pa tudi posamezniki s področja izobraževanja za socialno delo. IASSW deluje tudi kot posvetovalno telo Združenih narodov in kot nevladna organizacija sodeluje v njihovih dejavnostih. IASSW z delom pri Združenih narodih in v drugih mednarodnih organizacijah predstavlja izobraževanja za socialno delo na mednarodni ravni, podpira pa tudi razvoj izobraževanja za socialno delo na lokalni ravni v številnih regijah.

Globalni standardi za izobraževanje in usposabljanje v socialnem delu (Global Standards for Social Work Education and Training)

in novi etični dokument *Etika v socialnem delu, Načela (Ethics in Social Work, Statement of Principles)* sta dokumenta, ki sta jih skupaj pripravili, obdelali v mednarodni razpravi in končno uskladili tako IASSW kot tudi Mednarodna federacija socialnih delavk in delavcev (IFSW) v letu 2004. Obe organizaciji sta pripravili tudi skupno definicijo socialnega dela (2001). Ti dokumenti pomenijo vir navdiha za oblikovanje kurikulumov socialnega dela povsod po svetu, tudi v nordijskih državah.

Nordijski odbor šol za socialno delo (NCS-SW) je organizacija šol za socialno delo v vseh nordijskih državah. Ustanovljen je bil leta 1965 in ima ta hip 39 šol članic.

NCSSW poskuša vplivati na oblikovanje politik izobraževanja in je v letu 2009 nagovoril danskega ministra za šolstvo: izrazil je resno zaskrbljenost zaradi zmanjševanja sredstev in možnosti za razvojno delo v okviru sodelovanja med univerzami in prakso na Danskem. V tem je situacija na Danskem drugačna kot v drugih nordijskih državah, saj sta tam raziskovanje in objavljanje ne le pravica, ampak tudi dolžnost, ker izboljšujeta teorijo in gradiva na področju socialnega dela.

NCSSW in IASSW sta povezani prek predsednice oz. predsednika Nordijskega odbora, ki vsakič prihaja iz druge države članice in je hkrati tudi del predstavnik v odboru Mednarodne zveze šol za socialno delo.

Naloga IASSW in NCSSW je izboljšati izobraževanje za socialno delo na podlagi sodelovanja in izmenjave izkušenj med različnimi šolami za socialno delo. To se dogaja s pomočjo konferenc, graditve mrež med učitelji/učiteljicami, raziskovalci/kami in tistimi, ki delajo v praksi socialnega dela, pa tudi s pomočjo financiranja projektov (IASSW).

Mednarodne in regijske strokovne organizacije lahko ustvarijo močne mreže in pritiskajo na tiste, ki krojijo politiko, da bi se izboljšale razmere za izobraževanje v socialnem delu, raziskovanje in prakso. Strokovni odnosi pomenijo podporo, ki omogoča izboljšanje razmer za izvajanje poklica, pa tudi vključevanje, socialno pravičnost in državljske pravice vseh članov družbe.

SKLEP

Danska država blaginje se je razvijala 200 let. Temelji na univerzalnosti vstopnih pogojev in je bolj radodarna od drugih evropskih blaginjskih sistemov. Progresivni davčni sistem omogoča financiranje tega sistema, ki ga izvajajo država, regije in občine. Vključevanje etničnih manjšinskih skupnosti je izziv, ki je ključen za družbo in za socialno delo, temeljnega pomena pa je vpeljevanje strukturnih sprememb. Pomembna je delitev sredstev s pomočjo zakonodaje, da bi tako etnične manjšinske skupnosti imele dostop do državljanjskih pravic in vključenosti.

Trendi novega upravljanja javnega sektorja vplivajo na državo blaginje in tudi razumevanje, kaj je socialno delo. Vloga države, trga in družine kot tistih, ki zagotavljajo pomoč, je bila zamajana, ne pa še temeljno spremenjena.

Čeprav je blaginjski sistem drag, so Danci kljub temu na splošno zadovoljni z načeli solidarnosti v državi blaginje. To je del njihovega vsakdana in identitete. Čeprav liberalne stranke zagovarjajo ideale minimalne države, spremenijo svoj socialni profil, ko pridejo na oblast, in poskušajo zadovoljiti želje ljudstva. Del danske identitete je, da zaupaš, da, če ti nesreča prepreči služenje denarja za preživljanje, ne boš ostal sam s svojo težavo. Država bo – znotraj določenih omejitev seveda – pomagala s sredstvi iz solidarnostne sheme.

Socialna politika in izobraževalna politika se prepletata in doživljata nenehne spremembe. Izobraževanje je usmerjeno k bolonjskemu procesu, ki spodbuja prenos akademskega znanja v strokovne sektorje izobraževanja.

V vseh državah je vse bolj viden pomen izobraževanja, ki temelji na znanosti in raziskovanju. To se kaže v čedalje večjem številu magistrskih in doktorskih programov, vendar pa se tradicija in hitrost razvoja v različnih državah razlikujejo. Pravilniki za izobraževanje v socialnem delu in njihova evalvacija v vseh nordijskih državah izvirajo z osrednje (ministrske) ravni in manjše strokovne šole se združujejo v večje konzorcije različnih poklicnih smeri. Izobraževanje poteka na strokovnih srednjih šolah, višješolskih institucijah in uni-

verzah. Spremembe se dogajajo na evropski ravni, vendar ta hip na področju financiranja raziskovalnih projektov Danska zaostaja.

Več kot desetletje so večji del prakse socialnega dela narekovali priročniki z navodili za izvajanje postopkov. Papirologija je preusmerila vire od osebnega stika in strokovne ocene potreb. Kot kaže, smo priče nasprotju med večjimi zahtevami za strokovno akademsko znanje in dejstvom, da o metodah ocenjevanja socialnih problemov in socialnodelavske prakse odločajo centralno politiki, namesto strokovne delavke na mestu samem.

Vrh tega problema smo morda dosegli zdaj z izjavami ministrov, da je treba spremeniti zamudne postopke in bolj zaupati presoji socialnih delavk in delavcev, da bi dobili več možnosti za osebni stik z uporabniki.

IASSW vpliva na izobraževanje za socialno delo z oblikovanjem skupnih dokumentov o izobraževanju, etiki in definiciji socialnega dela skupaj z drugimi mednarodnimi organizacijami. Ti dokumenti pomenijo navdih za socialnodelavsko prakso in razvoj kurikula v nordijskih državah.

Nordijski odbor šol za socialno delo poskuša vplivati na politike izobraževanja za socialno delo. Leta 2009 je danskega ministra za šolstvo opozoril, da imajo danski raziskovalci v primerjavi z drugimi nordijskimi državami manj sredstev za raziskovanje.

Helle Strauss

Prevedla: Ana Marija Sobočan

VIRI

- ESPING-ANDERSEN, G. (1990), *Three worlds of welfare Capitalism*. Princeton: Princeton University Press.
- JONASEN, V. (2003), *Danish social policy*. Århus: Den sociale Højskole i Århus.*
- KORNBECK, J. (2007), Social Work Academics as Humboldtian Research-Educators: Discussion of a Survey of Staff Profiles from Schools in Denmark, England and Germany. *Social Work Education*, 26, 1: 86–100.

- KYVIK, S. (2006), Endringsprosesser i Høyskolesektoren i Vest-Europa. Studier av innovasjon, forskning og utdanning. *Nifu step 7*.
- LORENZ, W. (2006), Educations for the Social Professions, v: Lyons, K., Lawrence, S. (ur.), *Social Work in Europe: Educating for Change*. Birmingham: Venture Press (39–58).
- PLOVSING, J. (2004): *Welfare State and Social Policy*. København: Copenhagen Business School.*
- SEHESTED, K. (2003), *From Autonomous to Interactive Control of Professions*, v: Jæger, B., Sørensen, E. (ur.), *Rocking Roles*. København: The Danish Association of Lawyers and Economists.*
- SKYTTE, M. (2005), Social Education in Denmark, v: Hamburger, F., Hirschler, S., Sander, G., Wöbcke, M., *Ausbildung Für Soziale Berufe in Europa*. Frankfurt am Main: ISS Gemeinnütziger.
- Vogler, L. K. (2006), *Flexicurity*. Contribution to the EEO Autumn Review 2006. Bruselj: Evropska komisija.

* Angleški prevodi danskih naslovov.